

Szilágyi Zsolt alezredes:

A MAGYAR HONVÉDSÉG KÉPESSÉGEI IDEIGLENES BIZTONSÁGI FOLYAMZÁR TELEPÍTÉSE ESETÉN

ÖSSZEFOGLALÓ: Magyarország geostratégiai elhelyezkedése miatt számos határfolyóval rendelkezik, köztük van Európa második leghosszabb folyója, a 10 országon keresztülhaladó Duna, amely a régió legjelentősebb tranzitforgalmat lebonyolító vízi útja. Hazánk az Európai Unió és a schengeni térség déli államaként felelős az Európai Unióba vízi úton érkező személyforgalom és vízi járművek ellenőrzéséért. A 2015-ben megjelent tömeges migráció szárazföldi útvonalainak lezárása – az ideiglenes biztonsági határzár kiépítése és fejlesztése – következtében fennállhat annak a veszélye, hogy a magyar államhatár illegális átlépésének iránya áttevődhet vízi útjainkra, jellegéből adódóan elsősorban a Dunára. Ebből következően szükség lehet a Magyar Honvédség bevonására is a folyami határőrizet rendszerébe. A szerző személyes tapasztalatai és kutatómunkája alapján bemutatja a már meglévő határvédelmi rendszert és azokat a katonai képességeket, amelyek elrendelés esetén bevonhatóak a folyamrendészeti, folyamzárési feladatokba.

KULCSSZAVAK: EU Duna Stratégia, Dunai Egyeztető Fórum, Folyami Határőrizeti Rendszer, migrációs válság, illegális migráció, ideiglenes biztonsági határzár, folyamzár, hadihajó

BEVEZETŐ

A Duna Európa második leghosszabb folyója (2850 km), és mindig fontos szerepet játszott a régió életében. Az Európai Tanács felkérésére az Európai Bizottság 2010-ben a Duna-régió országaival¹ közösen – az új kihívások hatékonyabb kezelése érdekében – stratégiát dolgozott ki, amelyet 2011-ben a soros magyar elnökség² alatt fogadtak el, ezzel ez a makroregionális fejlesztési stratégia a második ilyen lett az EU történetében a balti-tengeri régió fejlesztési stratégiája után.

Az *EU Duna Régió Stratégia (DRS)* a régiót érintő kihívásokra a hatékonyabb válaszadás és az eredményesebb cselekvés érdekében egy négy pillérré – Duna-régió összekapcsolása, közlekedés, energia, turizmus és kultúra; környezetvédelem; jólét növelése; régió megerősítése – épülő akciótervet dolgozott ki. A dunai régió megerősítésének egyik kiemelt területe a PA 11 elnevezésű program, amelynek célja a szervezett bűnözés elleni hatékony fellépés, az állampolgárok biztonságának növelése, a rendészeti szervek közötti információcserre, a határigazgatás támogatása és a migráció kezelése.³

¹ Ausztria, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Csehország, Horvátország, Magyarország, Moldova, Montenegró, Németország, Románia, Szerbia, Szlovákia, Szlovénia, Ukrajna.

² A Duna Régió Stratégia Pozsonyban megrendezett 5. éves fóruma során Joó István miniszteri biztos 2016. november 4-én ismét átvette a Stratégia soros elnökségét Szlovákiától.

³ <http://dunaregiostrategia.kormany.hu/pa-11> (Letöltés időpontja: 2017. 01. 26.)

A terület fontos, magyar vonatkozású projektje a 2013. július 1. és 2015. június 30. között megvalósult Dunai Folyami Fórum (DARIF⁴) struktúrájának a létrehozása. A magyar irányítású projekt elsődleges célja, hogy térben és időben hatékonyabban hangolhassa össze a nemzeti és a nemzetközi rendvédelmi szervek és más hatóságok tevékenységét, továbbá technikai háttérrel biztosítson a közös rendészeti fellépésre, támogatva a vízi, a határ- és az idegenrendészeti ellenőrzések végrehajtását, beleértve a csempészet, az emberkereskedelem és az illegális migráció megakadályozását.

A Dunai Folyami Fórum struktúrájának kialakításában magyar részről a rendőrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósága, a folyami információs szolgáltatásokat működtető Rádiós Segélyhívó és Infokommunikációs Országos Egyesület, valamint a Fórum működtetéséhez csatlakozó Duna-régió országaiból delegált vízi és határrendészeti, bűnügyi, vám és hajózási, valamint folyami információs szakterületen együttműködő szervek vezetői, összekötő tisztviselői és szakértői vesznek részt.

Mivel a 2015 második felében megjelent tömeges bevándorlás kezdetéig a határőrizeti feladatok kezelésére a rendvédelmi szervek is elegendőek voltak, a Fórum tevékenységében a Magyar Honvédség nem vett részt, de ezt a jelenlegi helyzet miatt célszerű lenne felülvizsgálni és egy összekötő személy⁵ kijelölésével koordinálni a katonai képességek esetleges bevonását.

FOLYAMI HATÁRŐRIZETI RENDSZER

A „*Folyami határőrizeti rendszer fejlesztése Mohácson*” elnevezésű projektet az Országos Rendőr-főkapitányság valósította meg a Külső Határok Alap 2013. évi allokációjának terhére.⁶

A Mohácsi Vízi Határátkelőhely⁷ felelős az Európai Unióba vízi úton érkező személyforgalom és vízi járművek ellenőrzéséért, ezen belül a rendőrség feladata a határátkelőhely és az államhatár között húzódó 16 km-es Duna-szakasz illegális bevándorlás szempontjából történő ellenőrzése.

A beruházás során telepített technikai rendszer alkalmazásával a vízi határátkelőhely és a határvonal közötti dunai folyamszakasz 24 órás elektronikus megfigyelés alá került. Felépült egy-egy 40,5 m magas folyóparti megfigyelőtorony a Duna jobb és bal partján, közvetlenül a folyóparton. A megfigyelőtoronyokra hőkamerát, radart, nappali kamerát, lézeres távolságmérőt és mikrohullámú kommunikációs eszközöket telepítettek, amelyek a Mohácsi Vízi Határátkelőhelyen lévő központtal kommunikálnak. A modern eszközök együttes működésének köszönhetően az is érzékelhető, ha ember úszik a vízben. Ebből adódóan tiltott határátlépés bekövetkezése esetén a rendszer évszaktól, napszaktól és időjárás viszonyoktól függetlenül képes hiteles, azonnali riasztást adni a kezelőszemélyzet számára, amely alapján megfelelő intézkedések vezethetők be.

⁴ Danube River Forum.

⁵ Szakmai kompetencia alapján célszerűen az MH 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Ezred állományából.

⁶ <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/europai-tamogatások/belugyi-alapok/folyami-hatarorizeti-rendszer-fejlesztese-mohacson> (Letöltés időpontja: 2017. 03. 07.)

⁷ Duna, 1449-es számú folyamkilométer.

A TÖMEGES BEVÁNDORLÁS OKOZTA VÁLSÁGHELYZET

Napjainkban az illegális bevándorlás kezelése az egyik legnagyobb kihívás, amellyel az Európai Uniónak, Magyarországnak, a rendőrségnek és a Magyar Honvédségnek szembe kell néznie. A tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet (migrációs válsághelyzet) fogalmát Magyarországon a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény 2015. évi módosítása vezette be. 2015. szeptember 15-én a kormány Bács-Kiskun és Csongrád megyére hirdette ki a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetet, és azt három nap múlva Baranya, Somogy, Zala és Vas megyére is kiterjesztette. 2016. szeptember 5-én a kormány 2017. március 8-ig, majd 2017 márciusában 2017. szeptember 7-éig meghosszabbította az egész ország területére érvényes válsághelyzetet.

A válsághelyzet kihirdetését megelőzően a korszerű határőrizeti rendszer kiépítésével megoldottá vált a dunai határvonal, határszakasz folyamatos, 24 órás felügyelete, az államhatár átlépésére vonatkozó szabályok betartásának folyamatos ellenőrzése, illetve a Schengeni Határellenőrzési Kódexben a határellenőrzéssel szemben támasztott követelmények maximális érvényesülése.

A jövőben – ha a szárazföldi útvonalak lezárása következtében vízi úton történő illegális migráció fokozódására kerülne sor – a 2015. szeptember 21-én elfogadott 2015. évi CXLII. törvény szerint tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetben a Magyar Honvédség is közreműködhet az államhatár őrzésében, az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedések végrehajtásában, valamint az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekmények elhárításában.

A 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről⁸ 36–37. szakaszai a Honvédség feladatairól az alábbiak szerint rendelkeznek:

36. § (1) A Honvédség fegyverhasználati joggal látja el a következő feladatokat:

a) a Magyarország függetlenségének, területének, légterének, lakosságának és anyagi javainak külső támadással szembeni fegyveres védelme...

h) a menedékjogról szóló törvény szerinti tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet idején közreműködés az államhatár őrzésében, az államhatár rendjét közvetlenül veszélyeztető konfliktushelyzet és a tömeges méretű migráció kezeléséhez szükséges intézkedések végrehajtásában, valamint az államhatár rendje ellen irányuló erőszakos cselekmények elhárításában...

37. § (1) A Honvédség felhasználása esetén meg kell határozni annak célját, időtartamát, a kirendelt erők feladatait, létszámát és eszközeit, fegyverzetét, továbbá földrajzilag körülírt területét. A kirendelt erők a Honvédség állományába tartozó kijelölt parancsnok vezetésével hajtják végre a feladatot.

(1a) A 36. § (1) bekezdés *h)* pontja szerinti közreműködés során a Honvédség a Rendőrség feladat- és hatáskörét nem vonhatja el...

E jogszabály tette lehetővé a Magyar Honvédség bevonását az ideiglenes biztonsági határzár (IBH) – illetve szükség esetén az ideiglenes biztonsági folyamzár (IBF) – építésével, majd később annak ellenőrzésével, fenntartásával, szükség esetén javításával kapcsolatban. Mindez magával vonja a feladatra kijelölt állomány kiképzését és felkészítését annak

⁸ https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100113.TV (Letöltés időpontja: 2017. 03. 07.)

érdekében, hogy törvényi felhatalmazás esetén megkezdhesse az együttműködést a rendőrség szakállományával.

IDEIGLENES BIZTONSÁGI FOLYAMZÁR

Az IBF rendeltetése, hogy dinamikus és statikus elemek alkalmazásával a 2015-ben kiépített⁹ IBH részeként megakadályozza az államhatár vízi úton történő illegális átlépését. Az IBF dinamikus elemei a Magyar Honvédség állományába tartozó különböző gépi hajtású úszóegységek (hadihajók), statikus elemei pedig a fizikai akadályt jelentő telepített folyamzárak.

A folyamzár lehet részleges vagy teljes. *Részleges folyamzár* esetén ki kell jelölni a hajóforgalom elől elzárt területet, az érkező hajók időbeni figyelmeztetése mellett szabályozni kell számukra az elhaladást a zárási terület közelében. *Teljes folyamzár* esetén alsó és felső folyamórság létrehozásával biztosítani kell a hajóforgalom teljes korlátozását; a közeledő hajók időben történő értesítését, szükség esetén visszafordítását. A torlódások elkerülése érdekében fontos a közeledő hajók részére várakozóhelyek ajánlása az adott folyamszakasz közelében. A folyamzárasi tevékenység zavartalan és biztonságos végrehajtása érdekében az együttműködést meg kell szervezni a rendőrséggel (vízi rendészeti erőssel), meg kell határozni a zárások szabályozását, valamint az adott folyamszakasz használatára vonatkozó szabályokat.

Írásom további részében azokat a meglévő képességeket mutatom be, amelyek elrendelés esetén bevonhatók az IBF-feladatokba.

A FOLYAMZÁR DINAMIKUS ELEMEI – HAJÓK

A schengeni Duna-régióban a tagországok közül csak a Magyar Honvédség rendelkezik folyami hadihajós képességgel az MH 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Ezred (MH 1. HTHE) állományában. Magyarország jelenlegi haderejének folyami egységei a következők: Neştin-osztályú aknamentesítő hajó, AN-2 típusú aknásznaszád (tűzszerészjárőr-hajó), parancsnoki motoros, valamint roham- és gumicsónak.

A hadihajók kialakításuk, technikai felszereltségük függvényében az IBF-feladat vonatkozásában a számukra kijelölt folyamszakaszon végrehajthatnak:

- járőrtevékenységet;
- hajózási és folyamzár-telepítési szempontból felderítési feladatokat (gázlőviszonyok, mederviszonyok, vízállás, időjárás, megközelítési útvonalak, lehetséges telepítési helyek, kikötési helyek, partviszonyok stb.);
- szükség esetén mentési feladatok vízi biztosítását;
- búvárok részére merülési hely biztosítását.

A folyami aknamentesítő hajó kivételével a kisebb hajók közúton szállíthatóak, így alkalmazási lehetőségük nem korlátozódik a Dunára.

⁹ A kormány 1401/2015. (VI. 17.) Korm. határozata a rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről. Magyar Közlöny, 2015, 83. szám, 2015. június 17.

Az MS–25 típusú folyami aknamentesítő hajó

Magyarország jelenlegi haderejének legütőképesebb, legsokoldalúbb és leghatékonyabb folyami hadihajója a francia licenc alapján az egykori Jugoszláviában gyártott, korábban Neštin-, ma R–ML/MP-osztályú, MS–25 típusú folyami aknamentesítő hajó.

A hajó rendelkezik mindazon navigációs technikával, amely lehetővé teszi az éjszakai, illetve rossz látási viszonyok között történő hadihajós szakfeladatok végrehajtását. Rendszeresített fedélzeti műszereivel alkalmas a kijelölt folyamszakasz műszaki felderítésére, háromdimenziós fényképek segítségével a mederfenék feltérképezésére és a globális helymeghatározó rendszer segítségével az átkelő- és folyamzárasi, illetve egyéb, hadműveleti szempontból lényeges helyek koordinátáinak a meghatározására.

MS–25 típusú folyami aknamentesítő hajó

*Forrás: MH Összhad-
erőnemi Parancsnokság
(Fényképes adattár, Szé-
kesfehérvár, 2010. MS–25
fejezet)*

Ezek a hadihajók korszerű víztisztító berendezés is van, mely a folyó vizéből jó minőségű ivóvizet állít elő, legyen szó mechanikailag szennyezett vagy ABV-anyagokkal szennyezett vízről. A ZENON típusú berendezésből a tisztított víz a partra is továbbítható, igény szerinti további felhasználásra alkalmas.

A hajó deszantképessége (30 fő) alkalmassá teszi manővererők, búvárok és/vagy műszaki felderítők kijuttatására szükséges felszereléseikkel együtt a célterület közelébe.

Esetünkben, az IBF-feladatokhoz kapcsolódó járőrözés során jól kihasználható a beépített, napjainkban is a világ egyik legmodernebb berendezésének számító FURUNO FR 8062 hajózási radar „céltárgyriasztás” funkciója, amely a kezelő részére hangot és képen is látható figyelmeztetést ad, ha az előre kijelölt zónában valamilyen úszó tárgy megjelenik. Ezáltal felderíthetők a folyamzárasi területre illetéktelenül belépő hajók.

1. táblázat *Az MS–25 típusú aknamentesítő hajó egyes műszaki adatai*

Hosszúság	26,94 m
Szélesség	6,48 m
Oldalmagasság	2,7 m

Maximális merülés teljes rakománnyal, illetve ZENON berendezéssel kiegészítve	1,2 m 1,4 m
Hatótávolság	1500 km
Maximális sebesség hegymenetben	24 km/h
Maximális sebesség völgymenetben	33 km/h
Deszantképeség	30 fő
Személyzet	17 fő
Fedélzeti daru teherbírása	500 kg

Forrás: *Sebestyén Tibor: Az MS-25 típusú aknamentesítő hajó. Haditechnika, 2004/2. szám*

Az AN-2 típusú folyami tűzserézsjárőr-hajó

A hajó alaprendeltetése, hogy biztosítsa a belvízi hajóutak aknafelderítését, aknamentesítését és akadálymentesítését. Az erőátviteli berendezéseknek köszönhetően a mozgékony, gyors és kis merülésű úszótesttel képes járőrtevékenység és folyamrendészeti feladatok végrehajtására a kijelölt folyamszakaszokon, kisebb alegységek (12 fő) deszantolására.

A modernizáció során beépített navigációs berendezések (radar, mélységmérő) lehetővé teszik alkalmazását éjszakai, illetve rossz látási viszonyok között is.

2. táblázat *Az AN-2 típusú folyami tűzserézsjárőr-hajó egyes műszaki adatai*

Teljes hosszúság	13,4 m
Szélesség	3,8 m
Legnagyobb magasság	2,6 m
Merülési mélység	0,6 m
Deszantképeség	12 fő
Maximális sebesség hegymenetben	30 km/h
Maximális sebesség völgymenetben	45 km/h

Forrás: *MH Összhaderőnemi Parancsnokság, Fényképes adattár, Székesfehérvár, 2010.*

Antares 7,10 típusú parancsnoki motorcsónak

A parancsnoki motorcsónaknak – a legújabb vízi jármű a honvédség közpárkjában – alapvető feladata a parancsnoki állomány szállítása, valamint a szakfeladatok végrehajtása során az aknamentesítési tevékenység biztosítása, folyamzárési és folyamrendészeti feladatok ellátása. A francia gyártmányú jármű képes gyors és kis helyigényű manőverek végrehajtására, a beépített navigációs eszközök segítségével pontos helymeghatározásra, vízmélység mérésére.

3. táblázat: Az Antares 7,10 típusú parancsnoki motorcsónak egyes műszaki adatai

Teljes hossz	7 m
Szélesség	2,76 m
Merülés	0,75 m
Maximális befogadóképesség	7 fő
Legnagyobb sebesség	50 km/h

Forrás: MH Összhaderőnemi Parancsnokság, Fényképes adattár, Székesfehérvár, 2010.

A Magyar Honvédség rohamcsónakja

Rendeltetése élőerő és anyagok szállítása, erőszakos átkelési, felderítési, járőrözési, mentési, továbbá műszaki és folyamzárasi munkák végzése, kiszolgálása. A nagy teljesítményű csónakmotor révén kiválóan alkalmas gyors és kis sugarú manőverek végrehajtására, valamint az alumínium csónaktesténél fogva alkalmas bármely folyamszakaszon a partmegtűzések végrehajtására, manővererők partra juttatására.

Feladat-végrehajtás rohamcsónakkal

Forrás: A szerző felvétele

4. táblázat A rohamcsónak egyes műszaki adatai

Hossza	6 m
Szélessége	1,5 m
Magassága	0,6 m
Szállítható személyek száma	2 + 6 fő
Max. sebessége hegymenetben	9 km/h
Max. sebessége völgymentben	14 km/h

Forrás: MH Összhaderőnemi Parancsnokság, Fényképes adattár, Székesfehérvár, 2010.

Könnyű deszantátkelő készlet (KD–84)

A rohamcsónak mellett a KD–84 is alkalmas egy- és többtagú, többtestű vízi járművek használatával élőerő és anyagok szállítására, biztosítási, mentési, műszaki munkák végzésére és kiszolgálására.

5. táblázat A KD–84 egyes műszaki adatai

Hossza	5,02 m
Szélessége	1,32 m
Magassága	0,64 m
Teherbírása	1000 kg
Szállítható személyek száma	10 fő
Sebessége 2–4 személlyel	35–40 km/h
5-6 személlyel	25–30 km/h
7–10 személlyel	14–20 km/h

Forrás: MH Összhaderőnemi Parancsnokság, Fényképes adattár, Székesfehérvár, 2010.

A FOLYAMZÁR STATIKUS ELEMEI – TELEPÍTETT FOLYAMZÁRAK

A folyamzár a hajóforgalmat meggátoló, az ellenség manővereit lassító, harcrendjét megbontó műszaki létesítmény hajózható folyókon, természetes és mesterséges vízi utakon, így jellegénél fogva esetünkben alkalmas a vízi úton történő illegális határátlépés megakadályozására is.

A folyamzár jellemzője, hogy szabályozható, ellenőrizhető és átjárható, vagyis segíti a saját erők tevékenységét, harcbiztonságát, és hatékony védelmet nyújt az ellenség folyami – vízi – manővereivel szemben.

A folyamzár az ellenség erőire gyakorolt hatás szerint *aktív* és *passzív* elemekből áll.

Az aktív elemek rendeltetése az ellenséges folyami erők és eszközök harcképtelenné tétele, megsemmisítése. Közéjük tartozik a robbanózár (irányított, megfigyelt), az aknazár (önműködő, megfigyelt), a zárótűz (tüzérségi, irányított), a sodorakna-örs, az aknatutaj és a ködfüggöny.

A passzív elemek rendeltetése az ellenséges folyami erők és eszközök behajózásának (áthajózásának) a megzavarása, késleltetése, meggátlása, távol tartása, saját egységeink riasztása. Passzív elem lehet a hajók elleni védőzár, a fenéktorlasz, az úszótorlasz, nehéztorlasz, riasztótorlasz és kábeltorlasz.

Az illegális migráció jellege miatt – a szemben álló fél fegyvertelen – az IBF esetében a passzív elemek telepítését kell elsődlegesen számításba venni.

Míndezeket alapján az IBF:

- legyen nehezen leküzdhető;
- biztosítsa a saját erők és érdekek védelmét, tevékenységét, manővereit;
- csatlakozzon a természetes akadályokhoz;
- legyen ellenálló a szélsőséges időjárás, a vízmozgások és a folyami hordalékok hatásaival szemben.

Az IBF-et olyan helyre kell telepíteni, ahol az illegális határátlépés kísérlete a legvalószínűbb, ahonnan az adott folyamszakasz és a part a legjobban megfigyelhető. Figyelembe kell venni a nehezen hajózható helyek akadályjellegét. Az összes körülmény figyelembevételével

kell megállapítani a legalkalmasabb folyamszakaszt a zár telepítésére úgy, hogy illeszkedjen a meglévő Folyami Határőrizeti Rendszerbe.

Az IBF zárelemeinek telepítését rendszeresített hadihajós és műszaki haditechnikai eszközökkel – pl. rohamcsónak, KD–84, PMP hídkomp, utászladik –, különféle úszóművekkel vagy szükségesszükszerekkel végezhetjük a zárterv alapján, a rendelkezésünkre álló eszközök célszerű kiválasztásával.

A FOLYAMZÁR TELEPÍTÉSE

A folyamzár telepítése a hajó- és a vízi forgalomra keresztben történik. A legkedvezőtlenebb viszonyok között is törekedni kell arra, hogy megközelítően merőleges karaktert alakítsunk ki. A nemzetközi kereskedelmi hajózás érdekében a folyamzárnak biztosítania kell az átjárhatóságot és szükség esetén az átjáró biztonságos zárhatóságát.

A folyamzár létesítésével kapcsolatos műszaki munkálatok az általános hadihajós szakfeladatok keretébe tartozó cselekmények. Ha elegendő idő áll rendelkezésre – ami IBF telepítése esetén biztosított –, akkor a feladatok végrehajtásának sorrendje mindig a következő: terepszemle, előkészítő munkálatok, bevezető munkálatok és zártelepítés. E feladatokat a telepítést vezető parancsnoknak minden esetben végre kell hajtania, hajtatnia.

A *terepszemle* kiterjed a hidrográfiai viszonyokra, a domborzatra, a terep védő- és álcázóképeségére, a manőverutakra, a természetes akadályokra, a hidrotechnikai építmények jellegére, a felhasználható munkaerőre, az anyag- és eszközállomány minőségére és mennyiségére.

Az *előkészítő munkálatok* során végre kell hajtani a horgonyvonalak kijelölését; a folyami figyelőhely kijelölését; az úszó egységeink bázishelyének felderítését; a megközelítési útvonalaink kijelölését; a zár anyagainak előkészítését, felmálházását és a telepítésre kijelölt állomány felkészítését.

*A vízi biztosító-
részleg menetben*

Forrás: A szerző
felvétele

A *bevezető munkálatokat* a létrehozandó zár helyén, annak közvetlen telepítését megelőzően kell elvégezni. Idetartoznak elsősorban mindazon mérések végrehajtása és az adatok megszerzése, melyek a részlettervek elkészítéséhez szükségesek. Bevezető munkálatként el kell végezni a telepítendő elemek fajtáinak és számának meghatározását; elfoglalt helyének kijelölését, tér- és távközeinek kiszámítását; a folyamzár sorainak és vonalainak szelvényezését (kihasználva a folyami aknamentesítő hajó háromdimenziós mederfenék-felderítő képességét); a telepítési feladatok módjait és sorrendjének megállapítását; a zárszolgálat megszervezését.

A zár telepítése két munkafázisra osztható: parti és vízi munkálatok. A parti munkálatok a zártelepítő parancsnok által jóváhagyott munkatervek szerint, a részlegvezetők vezetése alatt álló kis alegységek összehangolt tevékenysége folytán történnek, amely során a meghatározott művelési sorrendben végrehajtják:

- a zár elemeinek előkészítését, csoportosítását, parti telepítését;
- a parti kitűzéseket;
- az elhelyezési körletek berendezését;
- a szükséges álcázási feladatokat.

A vízi munkálatok során a hajó/csónak parancsnokának vezetése alatt álló személyzet összehangolt tevékenysége folytán történik:

- a zár vízben telepítendő elemeinek behajóztatása;
- az indulási manőver, a horgonyvonalra állás és a lehorgonyzás;
- hátraereszkedés a zár vonalára, vízmérés, a keresztszelvény adatainak ellenőrzése;
- a zárelem vízszintre történő eresztése;
- a zárelem fektetése;
- a horgonyfelszedés, manőver, parthoz állás, újabb zárelem fektetésének végrehajtása;
- a közreműködés egyéb vízfelszíni és parti zárelemek létesítésében;
- a bóják, kitűzőjelek, egyéb felszerelések összegyűjtése, partra vitele;
- a telepítés végrehajtásának vízi ellenőrzése;
- a feladatok végrehajtásának jelentése;
- a bázisfoglalás;
- a szolgálati helyek elfoglalása és a zárszolgálat ellátása.

A ZÁRSZOLGÁLAT

A zárszolgálat szervezésének legfőbb célja a már telepített folyamzárrendszer műszaki működőképességének minden körülmények között történő biztosítása.

A zárszolgálat főbb feladatai:

- az adott folyamszakasz hézagmentes figyelése;
- a zár kiszolgálása, karbantartása;
- révkalauz (átjárókomendáns) szolgálat biztosítása és együttműködés a kijelölt erőkkel.

A zárszolgálat áll a zárügyeletesből, a folyamzár elé 1-2 km-re települt folyami figyeloőrsből, a zár kiszolgálására és karbantartására, ellenőrzésére, a zár nyitására, zárására, a révkalauz-szolgálat ellátására, átvezetések végrehajtására felállított vízi biztosítóreszlegből és a folyamzár bázisán települő általános őrzés-védelmi feladatokat ellátó biztonsági őrségből. A zárszolgálat felállítása során természetesen figyelembe kell venni a helyi viszonyokat, a már a térségben települt katonai és rendvédelmi erők elhelyezkedését és az általuk kialakított szolgálati rendet.

ÖSSZEGRÉS

A leírtakból megállapítható, hogy a Magyar Honvédség rendelkezik mindazon hadihajós és műszaki képességekkel, amelyekkel szükség esetén a tömeges bevándorlás okozta válsághelyzet során a vízi utakra áttevődő illegális határátlépések megakadályozására hatékonyan együtt tud működni a rendőrséggel (a vízi rendészettel), kiegészítve a már meglévő Folyami Határőrizeti Rendszert.

Az MH 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Ezred Hadihajós Alosztálya az elmúlt időszakban különböző vízi rendezvények biztosítási feladatai során több alkalommal zökkenőmentesen és eredményesen együttműködött a Dunai Vízirendészeti Rendőrkapitányság kijelölt erőivel. Hajóink rendelkeznek zártláncú, védett híradó-összeköttetést biztosító rádióberendezésekkel.

A hajókon már meglévő felderítőképesség (radar, mélységmérő) szükség esetén kiegészíthető a Magyar Honvédségnél már rendszerben lévő HX-IDS-MS-307-M típusú katonai kivitelű monokuláris kézi hőkamerával és különböző éjjellátó készülékekkel (M961 éjszakai figyelőtávcső, Orion 80B II éjszakai figyelőtávcső, AN/PVS-14 személyi éjjellátó készülék), amelyek lehetővé teszik az éjszakai műveletek során nagy távolságú célpontok megfigyelését, a radarképernyőn megjelenő jelzések beazonosítását, a vízi manővererők hatékony alkalmazását.

A hajók mobil platformokként segíthetik, kiegészíthetik a kiépített folyóparti megfigyelőtornyok által biztosított adatokat, ezáltal elősegítve a rendőrség munkáját. A feladat elrendelése esetén a felkészített, feltöltött hajóink 24 órán belül képesek kikerkezni a kijelölt dunai folyamszakaszra és megkezdeni a feladatot. A kisebb hajók (AN-2, parancsnoki motorcsónak) közúton szállíthatóak, így szükség esetén a Dunáról átcsoportosíthatóak. A korábbi években kiképzési feladatként több alkalommal hajtottunk végre hajószállítást a Balatonra és a Tiszára.

Ha az illegális határátlépés olyan tömeges mértékűvé válna, hogy már manővererőkkel, hajókkal nem lenne kezelhető, akkor a kijelölt helyeken az IBF statikus elemeinek telepítésével részlegesen vagy teljesen meggátolható a hajóforgalom. Ebben az esetben figyelembe kell venni, hogy egy passzív folyamzár telepítése és fenntartása egyrészt jelentős humán-, anyagi és pénzügyi forrásokat igényel, másrészt a Duna esetében a legális hajóforgalmat a nemzetközi egyezményeknek megfelelően biztosítani kell. Ezért alkalmazása esetén érvényesülnie kell a „3SZ” – *Szükség esetén, Szükséges mértékben, Szükséges ideig* – elvének.

Ha a passzív folyamzár telepítésének első három szakaszát – terepszemle, előkészítő munkálatok, bevezető munkálatok – már előzetesen végrehajtottuk, vagyis kijelöltük a zár helyét és meghatároztuk a típusát, a telepítéshez szükséges anyagok, eszközök pedig már készletezve vannak, a végrehajtó állományt is kijelölték és felkészítették, továbbá kialakították az együttműködés rendszerét a rendőrséggel, akkor a folyamzár a béke megindulási körletből történő indulás esetén is rövid időn, akár 48 órán belül telepíthető. Ez az idő a telepítés körzetébe történő előzetes előrevonással jelentősen csökkenthető.

FELHASZNÁLT IRODALOM

2007. évi LXXX. törvény a menedékjogról. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=a0700080.tv
2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről. https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100113.TV
2015. évi CXLII. törvény egyes törvények Magyarország államhatárának hatékonyabb védelmével és a tömeges bevándorlás kezelésével összefüggő módosításáról. <https://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=A1500142.TV>
- „A Dunai Folyami Fórum struktúrájának létrehozása” – DARIF. <http://bmprojektek.kormany.hu/a-dunai-folyami-forum-strukturajanak-letrehozasa-darif>

A kormány 1401/2015. (VI. 17.) Korm. határozata a rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről. Magyar Közlöny 2015, 83. szám, 2015. június 17.

Duna Régió Stratégia. <http://dunaregiostrategia.kormany.hu>

Folyami határőrizeti rendszer fejlesztése Mohácson. <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/hatarrendeszet/folyami-hatarorizeti-rendszer-fejlesztese>; <http://www.police.hu/a-rendorsegrol/europai-tamogatások/belugyi-alapok/folyami-hatarorizeti-rendszer-fejlesztese-mohacson>

MH Összhaderőnemi Parancsnokság, Fényképes adattár, Székesfehérvár, 2010.

Sebestyén Tibor: *Az MS–25 típusú aknamentesítő hajó I. rész.* Haditechnika, 38. évf. 2. sz., 2004.

Sebestyén Tibor: *Az MS–25 típusú aknamentesítő hajó II. rész.* Haditechnika, 38. évf. 4. sz., 2004.

AJÁNLOTT IRODALOM

Dr. Balogh Tamás: *Összefoglaló a „Dunai Véderő” c. Magyar projektjavaslatról.* Budapest, 2010. augusztus.

Dr. Balogh Tamás – Dr. Csonkaréti Károly – Danyikó László – Dr. Daruka Norbert – Dr. Kaiser Ferenc – Dr. Krámlí Mihály: *Hajózni szükséges! A magyar hadihajózás története.* Zrínyi Kiadó, Budapest, 2016.

Dr. Balogh Tamás – Hajdú Gábor: *„Dunai véderő” – projektjavaslat az Európai Duna Stratégiához, prezentáció a Honvédelmi Miniszter számára.* Budapest, 2010. február.

Daruka Norbert – Sebestyén Tibor: *Hadihajós alegység alkalmazási lehetőségei vízi átkelés biztosításánál.* Haditechnika, 44. évf. 4. sz., 2010.

Daruka Norbert: *A NESTIN MS–25 új feladatai.* Műszaki Katonai Közlöny 2009. évi 1–4. összevont kiadás. ZMNE 502/2010.

Hhj/1 Szakutasítás az AM típusú hajók elektroaknász berendezéseinek kezelésére.

Hhj/3 Ideiglenes Aknász Utasítás a Folyami Flottilla számára.

Hhj/52 Szakutasítás az AM típusú hajók fedélzeti és navigációs berendezéseinek kezelésére, karbantartására.

Pintér Imre alez.: *Hadihajós alegységek alkalmazásának és szakfeladatok végrehajtásának lehetőségei a Tiszán és hajózható mellékfolyóin.* Budapest, Magyar Honvédség Honvéd Folyami Flottilla, 1992.

Radarzár a Dunán. <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/zsarumagazin/radarzar-a-dunan>

Szabó Sándor: *Speciális műszaki technikai eszközök és felszerelések alkalmazási lehetőségei a katasztrófavédelemben.* Hadtudomány 2009. elektronikus szám. http://mhht.hu/hadtudomany/2009/2009_elektronikus/2009_e_5.pdf

Szilágyi Zsolt alez.: *Hadihajós szakutasítás.* Kidolgozás alatt, Magyar Honvédség 1. Honvéd Tűzszerész és Hadihajós Ezred.

Szöllős Béla: *Könnyű folyamzáró alosztály egy alkalmazási lehetősége, eszközei, módjai vízi akadály műszaki biztosítása során.* ZMNE-dolgozat, 1998.